

Κλιματική αλλαγή: Ένα πρόβλημα στην πόρτα μας

Νομίζω ότι ήρθε ο καιρός να το πάρουμε όλοι σοβαρά. Στην εποχή μου, στη δεκαετία γύρω στο '60, ακούγαμε στο πανεπιστήμιο αραιά και και πού κάποιους να μιλάνε για το περιβάλλον, αλλά δεν τους δίναμε και πολλή σημασία. Μάλιστα τους θεωρούσαμε γραφικούς, κουλτουριάρηδες, “ανθρώπους του ίσκιου”. Τώρα όλο και περισσότερο καταπιάνονται με αυτό το “σέξι” θέμα. Δεν είναι δυνατόν να απουσιάσω εγώ, που συνήθως “εγκαλούμαι” για τη “σέξι” θεματολογία μου.

Η ζοφερή πραγματικότητα

Το πρόβλημα του περιβάλλοντος, πολύ συνοπτικά, έγκειται στο εξής: Το διοξείδιο του άνθρακα που προέρχεται κυρίως από τα ορυκτά καύσιμα (κάρβουνο και πετρελαιοειδή), εγκλωβίζει τη θερμότητα που εκπέμπει η γη προς το διάστημα. Η υπερθέρμανση του πλανήτη προκαλεί την κατάρρευση όγκων πάγου στους δύο πόλους και την τήξη των παγετώνων. Ταυτόχρονα το νερό όταν θερμαίνεται, διαστέλλεται. Εξαιτίας των αλλαγών αυτών, ανεβαίνει η στάθμη των θαλασσών με αποτέλεσμα να προκαλούνται πλημμύρες και διάβρωση στις ακτές και τις πεδινές παράκτιες περιοχές. Από το 1993 μέχρι σήμερα, η στάθμη της θάλασσας σε παγκόσμιο επίπεδο έχει αυξηθεί κατά 8,3 εκατοστά.

Επίσης, οι υψηλές θερμοκρασίες προκαλούν έντονα καιρικά φαινόμενα όπως πλημμύρες, τυφώνες, καλοκαίρια με υψηλές θερμοκρασίες και τα τελευταία χρόνια όλα αυτά τα έχουμε ζήσει πιο έντονα από ποτέ άλλοτε. Μάλιστα, το καλοκαίρι που πέρασε ήταν το πιο ζεστό που έχει καταγραφεί και τα ακραία φαινόμενα, κατά πώς φαίνεται, θα είναι από εδώ και πέρα ο κανόνας και όχι η εξαιρεση.

Η Paradise, μια πόλη της Καλιφόρνιας, μετατράπηκε σε κόλαση μέσα σε δύο ώρες και όλοι κατάλαβαν ότι οι Αμερικανοί κινδύνευαν. Όταν το μισό καλοκαίρι αναπνέεις καπνό πυρκαγιάς, είτε ζεις στο φρούριο της Silicon Valley είτε στο σπίτι σου στην παραλία της Φλόριντα, αρχίζεις να αμφιβάλεις για το πόσο είσαι άρρωτος. Συν τοις άλλοις οι ασφαλιστικές εταιρείες αρνούνται να ασφαλισουν τα σπίτια τους ή τα ασφαλίζουν με υπέρογκα ποσά. Άρα το πρόβλημα είναι κυριολεκτικά και μεταφορικά μπροστά στην πόρτα τους. Παρ' όλα αυτά οι Αμερικανοί ψηφίζουν για πρόεδρο τον Τραμπ και οι Βραζιλιάνοι τον Μπολσονάρου, οι οποίοι βλέπουν το θέμα πολύ χαλαρά ,όπως εμείς τη δεκαετία του '60. Η κοντόφθαλμη πολιτική τους θυμίζει δικούς

μας πολιτικούς, που κυβέρνησαν στο παρελθόν βάσει του «εμού θανόντος γαία πυρί μιχθήτω».

Ενώ το πρόβλημα υπάρχει εδώ και μερικές δεκαετίες, οι περισσότερες πολιτικές δυνάμεις και η βιομηχανία των καυσίμων το αμφισβητούν, το υποβαθμίζουν και το αποσιωπούν για πολλούς λόγους.

Οι δυσοίωνες προβλέψεις

Ο επίτιμος διευθυντής του ινστιτούτου κλιματικής έρευνας του Πότσταμ, Γιάαχμ Σελνχουμπνέρ προειδοποιεί ότι, στο χειρότερο σενάριο ανεξέλεγκτων ρύπων που οδηγούν σε υπερθέρμανση 4-6 βαθμών Κελσίου, η γη θα μπορεί να υποστηρίξει μόλις ένα δισεκατομμύριο κατοίκους. Αλλά και πιο αισιόδοξα σενάρια υπερθέρμανσης «μόλις» 3 βαθμών Κελσίου, κινδυνεύουν να στερήσουν σε δεκάδες εκατομμύρια ανθρώπους τα σπίτια τους, λόγω της ανόδου της στάθμης των θαλασσών καθώς και την τροφή τους, λόγω διατάραξης των οικοσυστημάτων. Αν η παγκόσμια θερμοκρασία αυξηθεί κατά 2 βαθμούς Κελσίου, η παγκόσμια παραγωγή σιταριού θα μειωθεί κατά 10%, με κύματα καύσωνα μεγάλης διάρκειας για μήνες που καταστρέφουν τις καλλιέργειες που τροφοδοτούν τους ανθρώπους και τα ζώα. Η θερμική πίεση θα μειώσει τις αποδόσεις κρέατος και γάλακτος και θα μπορούσε να σκοτώσει χιλιάδες βοοειδή. Οι βοσκοί στον αναπτυσσόμενο κόσμο θα είναι ιδιαίτερα εύλωτοι. Εν τέλει, αποφαινεται ότι με τους τωρινούς ρυθμούς, σε λιγότερο από μία δεκαετία, η κατάσταση θα είναι μη αναστρέψιμη.

Ειδική έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματι-

κή Αλλαγή (IPCC), περιγράφει αναλυτικά τους κινδύνους για την ανθρωπότητα σε περίπτωση που η άνοδος της παγκόσμιας θερμοκρασίας ξεπεράσει τον 1,5 βαθμό Κελσίου. Η έκθεση, που συνθέτει τις απόψεις των επιφανέστερων επιστημόνων από όλο τον κόσμο, δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2018 και αναφέρει ότι η κλιματική αλλαγή «συνιστά άμεσο και πιθανώς μη αναστρέψιμο κίνδυνο για τις ανθρώπινες κοινωνίες και τον πλανήτη». Τέλος υπογραμμίζει ότι απαιτούνται μεταρρυθμίσεις «με ταχύτητα και βάθος, σε κλίμακα που δεν έχει προηγουμένο».

Μια αχτίδα αισιοδοξίας

Το ενθαρρυντικό είναι ότι αφιπνίστηκαν οι νέοι με πρωτοπόρο τη 16χρονη Σουηδή ακτιβίστρια Γκρέτα Τούνμπεργκ, η οποία αποφάσισε τον Αύγουστο 2018, μετά τον καύσωνα και τις πυρκαγιές που έπληξαν τη χώρα της, να απουσιάζει από τα μαθήματά της, ζητώντας από τη σουηδική κυβέρνηση να μειώσει τις εκπομπές άνθρακα σύμφωνα με τη Συμφωνία του Παρισιού. Έτσι γεννήθηκε επί της ουσίας το FridaysForFuture, δηλαδή οι αποχές των μαθητών από τα μαθήματά τους ως διαμαρτυρία για την κλιματική αλλαγή.

Εμπνευσμένοι από την Γκρέτα Τούνμπεργκ, τον περασμένο Σεπτέμβριο μαθητές και νέοι από 185 χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, ένωσαν τις φωνές τους ενάντια στην καταστροφή του πλανήτη. Αυτό το κίνημα έπαψε να θεωρείται ένα νεανικό τόλμημα χωρίς μέλλον. Αντίθετα έχει ευαισθητοποιήσει μεγάλο αριθμό ανθρώπων σε όλο τον κόσμο, που κινητοποιούνται υπέρ της προστασίας του πλανήτη και του μέλλοντός του και οι πολιτικοί αναγκάστηκαν να τους λαμβάνουν σοβαρά υπόψη. Επιτέλους κάτι άρχισε να γίνεται.

Ένα πολύ παραστατικό διάγραμμα δείχνει ότι οι απαιτούμενες ποσότητες ενέργειας μέχρι το 2050 δεν μπορούν να καλυφθούν από ανανεώσιμες πηγές, ατομική ενέργεια, αέριο κ.ά., αλλά μόνο με την καύση του άνθρακα (κάρβουνο). Δεδομένου ότι πολλές χώρες δεν έχουν άλλο καύσιμο ούτε άλλου είδους σταθμούς παραγωγής ενέργειας, προβλέπεται ότι μέχρι το 2050 η χρήση άνθρακα όχι μόνο δεν θα μειωθεί αλλά αντίθετα θα αυξάνεται κατά 1,4% τον χρόνο. Αν λάβουμε υπόψη μας ότι οι ποσότητες του διοξειδίου του άνθρακα (CO²) που παράγονται από την καύση του, είναι 2,3 χιλ ανά κιλό άνθρακα, αυτή είναι μία πολύ απαισιόδοξη πρόβλεψη, ένα διάγραμμα που μοιάζει με μαύρο πίνακα. Εκτός βέβαια αν ανακαλυφθεί κάτι άλλο συνταρακτικό που δεν φαίνεται προς το παρόν στον ορίζοντα.

Στον επιλογο ενός άρθρου μου για την κλιματική αλλαγή, δέκα χρόνια πριν, είχα γράψει ότι πρέπει να κάνουμε κάτι άμεσα ώστε να μη χάσουμε το τρένο. Το θετικό είναι ότι, έστω και τώρα, μιλάμε γι' αυτό. Αλλά η συζήτηση δεν αρκεί. Η επιβίωσή μας εξαρτάται από τη δράση. Αυτά τα καιρικά φαινόμενα δεν προήλθαν τυχαία. Είμαστε όλοι υπεύθυνοι.

Υπάρχουν λύσεις ;

Το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής δεν είναι ακόμα πλήρως ξεκαθαρισμένο. Υπάρχουν αρκετοί που λένε ότι πρόκειται για απάτη. Άλλοι που έχουν συμφέροντα ή είναι ιδεολογικά τοποθετημένοι κατά της παγκοσμιοποίησης, υποστηρίζουν ότι “το κεφάλαιο” επιδιώκει να κατασκευάσει ηλεκτρικά αυτοκίνητα, εξοπλισμό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και άλλα αποβλέποντας σε κέρδη και γενικά ότι η ανησυχία για την κλιματική αλλαγή ενορχηστρώνεται από τα συμφέροντα των καπιταλιστών. Όλα αυτά, κατά τη γνώμη μου, είναι επιχειρήματα χωρίς βάση και αποδείξεις.

Ως μόνη εφικτή λύση προτείνεται η μείωση των καυσαερίων, αρκεί να το συνειδητοποιήσουμε όλοι, σαν άτομα και σαν κοινωνία και να κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν ώστε να αποφύγουμε την άσκοπη χρήση ενέργειας, στην οποία οφείλεται κυρίως η παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα. Αρχίζοντας από τα σπίτια μας, όπου γίνεται μεγάλη κατανάλωση ενέργειας λόγω της θέρμανσης και της ψύξης, μπορούμε να εξοικονομήσουμε μέχρι και 30%, σύμφωνα με αξιόπιστες μελέτες. Επίσης πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανακύκλωση, αφού τα προϊόντα που κατασκευάζονται από ανακυκλώσιμα υλικά απαιτούν 60% λιγότερη ενέργεια καθώς δεν απαιτείται εκ νέου παραγωγή πρώτης ύλης, στο δε αλουμίνιο το κέρδος είναι πολλαπλάσιο.

Η αλματώδης αύξηση της κατανάλωσης τροφίμων ζωικής προέλευσης αποτελεί σημαντικό επιβαρυντικό παράγοντα, καθώς ευθύνεται για την απελευθέρωση στο περιβάλλον σημαντικής ποσότητας αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του

θερμοκηπίου (12%-19% επί του συνόλου των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου παγκοσμίως). Η ήσυχη αγελάδα δεν είναι τόσο αβλαβής, όσο φαίνεται.

Τόσο το πεπτικό σύστημα όσο και η απουσύνθεση της κοπριάς των βοοειδών απελευθερώνει μεθάνιο, το οποίο είναι πολύ πιο δραστικό από το διοξείδιο του άνθρακα ως προς την ικανότητά του να παγιδεύει θερμότητα στην ατμόσφαιρα. Εξαιτίας του μεθανίου αλλά και της ενέργειας που απαιτείται για την παραγωγή, επεξεργασία και διανομή των ζωικών προϊόντων, η κτηνοτροφία είναι σήμερα μια από τις σημαντικότερες πηγές αερίων του θερμοκηπίου.

Λόγω της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των λαών η κατανάλωση κρέατος συνεχώς αυξάνεται. Το κρέας που καταναλώνει μία οικογένεια είναι τόσο ρυπογόνο όσο οι ρύποι 180 χιλμ του αυτοκινήτου της. Οι επιστήμονες συμφωνούν ότι η μείωση της κατανάλωσης κρέατος θα βοηθούσε στην αποφυγή ενός χειρότερου σεναρίου. Τι σημαίνει πρακτικά αυτό; Εάν όλος ο κόσμος δεν έτρωγε κρέας, θα μειώνονταν οι παγκόσμιες εκπομπές CO² κατά 8 γιγατόνους ετησίως, περίπου ίσο με το κλείσιμο 2.000 σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα.

Ο περιορισμός της κρεοφαγίας, σε εθελοντική βάση, φαίνεται να είναι μια καλή πρακτική και τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια να μειωθεί η κατανάλωση του κρέατος τουλάχιστον μια ημέρα την εβδομάδα, που την ονομάζουν Meatless Monday και εφαρμόζεται σε 40 χώρες. Η νηστεία και οι vegan διατροφή, πέραν των ευεργετικών αποτελεσμάτων στην υγεία, βοηθάει σημαντικά και το περιβάλλον. Σε αρκετούς φίλους μου που είναι vegan, λέω ότι αποκλείεται να ζήσετε περισσότερο χρόνια από μας... Τώρα σκέφτομαι να τους πειράζω λιγότερο...

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η αλλαγή χρήσης της γης, κυρίως η αποψίλωση των δασών για να γίνουν βοσκότοποι ή καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Ένα δάσος πέραν του ότι καταναλώνει CO² και παράγει οξυγόνο, παρακρατεί και μεγάλες ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα που όταν “απελευθερώνεται” προστίθεται στην ατμόσφαιρα. Η έκλυση του διοξειδίου του άνθρακα είναι η κύρια αιτία του φαινομένου του θερμοκηπίου. Τα τελευταία χρόνια, η αποδάσωση επιταχύνθηκε στο τροπικό δάσος του Αμαζονίου, τόσο στη Βραζιλία όσο και στην Κολομβία, σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του Εθνικού Ινστιτούτου Διαστημικής Έρευνας της Βραζιλίας που έδειξε ότι η πρακτική είχε αυξηθεί κατά 40% τους δύο προηγούμενους μήνες σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους.

Σήμερα, οι επιπτώσεις από τη χρήση της γης, κυρίως γεωργία και υλοτομία, προκαλούν σχεδόν το ένα τέταρτο των εκπομπών του θερμοκηπίου που οφείλονται στην ανθρώπινη δραστηριότητα, σύμφωνα με την έκθεση της IPCC. Η μείωση της αποψίλωσης με παράλληλη αύξηση των ποσοστών αποκατάστασης των δασών συγκαταλέγεται στις πιο επείγουσες λύσεις, προκειμένου να διατηρηθεί η ελπίδα να πέσουν οι θερμοκρασίες μέχρι τα τέλη του αιώνα.

Καθώς η παγκόσμια ζήτηση για τρόφιμα έχει αυξηθεί, οι παραγωγοί τροφίμων έχουν μετατρέψει τα δάση σε γεωργική γη, με αποτέλεσμα την απελευθέρωση διοξειδίου του άνθρακα που αποθηκεύεται στα δέντρα. Το παράλογο είναι ότι περισσότερο από το ένα τέταρτο των τροφίμων πηγαίνει σε απόβλητα, δηλαδή παράγουμε για να πετάμε.

Πόσο ακόμη ;

“Καθώς συνεχίζουμε να εκπέμπουμε όλο και περισσότερο διοξείδιο του άνθρακα στην ατμόσφαιρα, το σύστημα της γης ανταποκρίνεται και συνεχίζει να απορροφά όλο και περισσότερο”, λέει ο Louis Verchot, επιστήμονας στο Διεθνές Κέντρο για την Τροπική Γεωργία. Αλλά “αυτό το πρόσθετο δώρο από τη φύση είναι περιορισμένο. Δεν πρόκειται να συνεχιστεί για πάντα”.

Είναι θαυμαστό το γεγονός ότι η γη εξισορρόπησε τις επιπτώσεις των αυξημένων εκπομπών CO². Τα τελευταία χρόνια, τα δάση, οι υγρότοποι και τα άλλα οικοσυστήματα έχουν απορροφήσει 11,2 γιγατόνους διοξειδίου του άνθρακα περισσότερο, από ό,τι έχουν εκπέμψει σε ετήσια βάση. Αυτή είναι μεγαλύτερη ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα από αυτή που απελευθερώνεται από όλους τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με άνθρακα σε όλο τον κόσμο ετησίως. Αλλά μια σειρά ανθρώπινων πρακτικών, όπως η αποψίλωση των δασών, η υποβάθμιση του εδάφους και η καταστροφή οικοσυστημάτων χερσαίων περιοχών, απειλούν να σταματήσουν αυτή την τάση, οδηγώντας ενδεχομένως τη γη να απελευθερώσει περισσότερο διοξείδιο του άνθρακα από ό,τι απορροφά.

Ευοίωνες προοπτικές

Τα τελευταία χρόνια γίνονται επισταμένες έρευνες και χρησιμοποιείται μια ποικιλία τεχνικών για την αποφυγή της συνεχιζόμενης αύξησης της συγκέντρωσης CO² στην ατμόσφαιρα.

- Η δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα στις πηγές εκπομπής του, αποτελεί τον βέλτιστο τρόπο αντιμετώπισης των εκπομπών του.
- Η στροφή στη χρήση άλλων μορφών ενέργειας, με προηγμένες επιστημονικές μεθόδους, όπως η παραγωγή κυψελών καυσίμου, είναι μια αισιόδοξη προοπτική.
- Η συνεισφορά των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι αναγνωρισμένη, αλλά περιορίζεται από προσκόμματα πολιτικά και οικολογικά. Παρόλα αυτά από άποψη κόστους είναι πλέον ανταγωνίσιμες. Γράφοντας αυτό θυμήθηκα μια οξείατη συζήτηση που είχα στη Χίο με κάποιους δήθεν κουλτουριάρηδες περιβατολόγους, οι οποίοι περηφανεύονταν ότι απέτρεψαν την εγκατάσταση ανεμογεννητριών στη βόρειο Χίο, που είναι ένα άγριο τοπίο, οι άνεμοι “σηκώνουν τα βράχια” και δεν πατάει άνθρωπος. Τους είπα «είσαστε σχήμα οξύμωρο. Τα καυσάερια που βγάζει η ΔΕΗ και καταστρέφουν το περιβάλλον δεν σας πειράζουν και σας πειράζουν οι ανεμογεννήτριες στα βουνά που δεν φαίνονται από πουθενά. Άλλωστε είναι ουτοπία να υποστηρίζεις ότι θέλεις τελειώς άθικτο περιβάλλον και ταυτόχρονα επενδύσεις».
- Η χρήση της πυρηνικής ενέργειας δεν αναμένεται να είναι σημαντική στο άμεσο μέλλον, αφού πρέπει να αντιμετωπιστούν τα υψηλά κόσθη εγκατάστασης, το μεγάλο πρόβλημα της απόρριψης των αποβλήτων και βέβαια ο κίνδυνος ατυχήματος. Μελέτες γίνονται για την ατομική εκμετάλλευση του υδρογόνου και αυτή η μέθοδος υπόσχεται πολλά.

Το βέβαιο είναι ότι όλες αυτές οι μέθοδοι δεν πρόκειται να καλύψουν το κενό του άνθρακα μέχρι το 2050

“Δεν χρειάζεται να περιμένουμε κάποια νέα τεχνολογική καινοτομία”, λέει η Pamela McElwee, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο τμήμα Ανθρώπινης Οικολογίας του Πανεπιστήμιο Rutgers. “Αλλά αυτό που απαιτούν μερικές από αυτές τις λύσεις είναι η προσοχή, η οικονομική στήριξη, η άρση της γραφειοκρατίας και η διευκόλυνση των διαδικασιών για το περιβάλλον”.

Η μείωση της αποψίλωσης με παράλληλη αύξηση των ποσοστών αποκατάστασης των δασών συγκαταλέγεται στις πιο επείγουσες λύσεις, προκειμένου να διατηρηθεί η ελπίδα να πέσουν οι θερμοκρασίες μέχρι τα τέλη του αιώνα.

Όμως, ενώ αυτές οι αλλαγές είναι τεχνικά εφικτές, υπάρχουν ορισμένα εμπόδια στην υιοθέτησή τους. Για να επιτευχθούν μεγαλύτερες μειώσεις εκπομπών με τη μετατόπιση της διατροφής θα απαιτούσε από τον κόσμο να γίνει vegan, για παράδειγμα, απαιτώντας την καταπολέμηση των εδραιωμένων γεωργικών συμφερόντων και των πολιτισμικών προτιμήσεων.

Γράφοντας αυτό το άρθρο και διαβάζοντας τα σχετικά, καθώς διάσχιζα με το αυτοκίνητό μου την παραλιακή λεωφόρο από τη Βούλα μέχρι τον Πειραιά, έμεινα έκπληκτος παρατηρώντας ότι στο διάζωμα υπήρχαν πεταμένα μόνο ένα μπουκάλι νερού και ένα τενεκεδάκι αναψυκτικού, ενώ θυμάμαι παλαιότερα δεν φαινόταν το πράσινο που ήταν όλο καλυμμένο από απορρίμματα, παρόλο που και τότε καθάριζαν. Σίγουρα έχουμε κάνει εντυπωσιακή πρόοδο στο θέμα της ανακύκλωσης.

Κοιτάζοντας όχι πολύ πίσω, ακόμα και στον αιώνα μας, θα θυμώσουμε με τους εαυτούς μας που κάναμε τόσα λίγα για να εμποδίσουμε την επερχόμενη καταστροφή. Έναν κόσμο που φροντίζει τους πιο πολύτιμους πόρους μας: τον αέρα που αναπνέουμε, το νερό που πίνουμε και τόπους που μοιραζόμαστε, δεν θα πρέπει να τον καταστρέφουμε εμείς οι ίδιοι.

Οι νέοι μάς δείχνουν την πορεία προς τα εμπρός αμφισβητώντας τις πολιτικές επιλογές των ηγετών μια για πάντα. Πιστεύω ότι μαζί με τους νέους, αρχίσαμε όλοι να αφιπνίζομαστε. Η κλιματική αλλαγή με τις τεράστιες κοινωνικές και γεωπολιτικές συνέπειες που έχει και θα έχει, επηρεάζει σημαντικά τη ζωή μας. Ας το κάνουμε όλοι πρόβλημά μας, ας αρχίσουμε με τα του οίκου μας, με αυτά που περνάμε από το χέρι μας και είναι βέβαιο ότι τα πράγματα θα βελιωθούν.

Τελειώνω με μια σταγόνα αισιοδοξίας, θυμίζοντάς σας ότι αποτρέψαμε -παρά τις περί του αντιθέτου προβλέψεις- την επίσης μεγάλη καταστροφή που θα έφερνε η τρύπα του όζοντος. Γιατί όχι και την κλιματική αλλαγή;